

Nemzeti Közsolgálati Egyetem

Hadtudományi Doktori Iskola

TÉZISFÜZET

dr. László Viktória

Budapest, 2024.

Nemzeti Közsolgálati Egyetem

Hadtudományi Doktori Iskola

dr. László Viktória

A védelmi és biztonsági igazgatási, valamint a különleges jogrendi szabályozás korszerűsítésének vizsgálata a védelmi és biztonsági reform célkitűzéseinek tükrében

Szerzői ismertető

Témavezetők:

Dr. Muhoray Árpád ny. pv. vezérőrnagy
témavezető

Dr. Hornyacsek Júlia ny. alezredes
társtémavezető

Budapest, 2024.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKOLÁSA ÉS A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA	4
A tudományos probléma megfogalmazása	5
A KUTATÁSI HIPOTÉZISEK ÉS CÉLOK ISMERTETÉSE	6
Kutatási hipotézisek	6
Kutatási célok	7
A kutatási módszerek ismertetése	9
1. FEJEZET	10
A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI REFORM, VALAMINT ANNAK HATÁSA A HAZAI KÜLÖNLEGES JOGRENDI SZABÁLYOZÁSRA	10
Részkövetkeztetések	10
2. FEJEZET	13
A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGEK ÖSSZEHANGOLÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY ÉS AZ ÖSSZEHANGOLT VÉDELMI TEVÉKENYSÉG ELEMZŐ BEMUTATÁSA, VALAMINT A NORMÁL JOGRENDI VÁLSÁGKEZELÉS HATÉKONYSÁGÁT NÖVELŐ SZABÁLYRENDSZER VIZSGÁLATA	13
Részkövetkeztetések	13
3. FEJEZET	15
A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI REFORM HATÁSA A VÉDELMI IGAZGATÁS RENDSZERÉRE	15
Részkövetkeztetések	15
4. FEJEZET	18
A NEMZETI ELLENÁLLÓ KÉPESSÉG ERŐSÍTÉSE A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI IGAZGATÁS FELADATRENDSZERÉBEN	18
Részkövetkeztetések	18
ÖSSZEGZÉS	21
Összegzett következtetések	21
Új tudományos eredmények	26
Ajánlások és a kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága	27
A SZERZŐ TÉMAKÖRI PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE	28
A SZERZŐ SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZA	29

BEVEZETÉS

A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKOLÁSA ÉS A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

Napjainkban a biztonság szerepe az élet minden területén felértékelődött, a korábbiakhoz képest minden eddiginél jelentősebb szerepet tölt be a társadalmak és az egyes emberek életében. Ehhez a folyamathoz jelentősen hozzájárult a globalizáció egyre nagyobb léptékű térnyerése és a rekordgyorsasággal kibontakozó infokommunikációs forradalom is. A biztonságunkat veszélyeztető tényezők egy része már korábban is létezett, de azok jellege az utóbbi időszakban megváltozott, illetve jelenleg is változóban van. Az utóbbi évek eseményei igazolták, hogy több negatív tényező gyakran együttesen, egy időben jelentkezik. A globalizáció folytán sok esetben egymással összekapcsolódnak, kölcsönhatásban vannak, egymás hatásait erősítve komplex kihívásokká alakulhatnak, és előre nem látható, kiszámíthatatlan, dominó hatászerű folyamatok kialakulásához vezethetnek. Összekapcsolódott világunkban államhatárokat átlépve könnyen válhatnak regionális vagy globális jelentőségűvé.

A biztonsági környezet változásai következtében az utóbbi évtizedekben megnövekedett a jelentősége a biztonság nem katonai dimenzióinak. Emellett a vertikális értelemben vett bővülés mellett vízszintes síkon is hasonló növekedés figyelhető meg. Magyarország biztonságfelfogása is a fentebb kifejtett tendenciákat tükrözi, amely jól tetten érhető a nemzeti biztonsági stratégiáinkban. A korábbi, döntően katonai fenyegetések mellett az egyéb típusú biztonságot veszélyeztető tényezők megjelenése maga után vonta az *összveszély-megközelítés* szükségességét. A veszélyek komplex módon történő kezelése számos kormányzati és nem kormányzati szervet érint, ezért a biztonságunkat veszélyeztető tényezők átfogó kezeléséhez összkormányzati megközelítésre van szükség.

A védelem és a biztonság szavatolásának alapját egy összehangolt védelmi és biztonsági rendszer¹ megteremtésével lehet lerakni, amelyben szükség van az összkormányzati koordináció kereteinek megfelelő kialakítására és az ágazatok közötti minden korábbiaknál szélesebb körű, hatékony együttműködésre. Az elmúlt időszak eseményei, valamint a világban zajló folyamatok megmutatták, hogy a védelem és biztonság területén osztársadalmi

¹ Értekezésemben a "védelmi és biztonsági rendszer", a „védelmi és biztonsági szféra”, a „védelem és biztonság területe” kifejezéseket szinonimaként használom, amely alatt – osztva Kádár Pál álláspontját – egy összetett, több szintű és számos elemből álló rendszert értek. A rendszer alapjait a szabályozás képezi, amely minden további elemre kiterjedően meghatározza a működés kereteit. Az irányítási jogosítványok a védelmi és biztonsági igazgatás rendszerén keresztül érvényesülnek a közigazgatás különböző szintjein.

léptékekben, átfogó megközelítéssel kell gondolkodnunk. Ezen megfontolások mentén indult el 2019-ben a védelmi és biztonsági szabályozási reform, amely célul tűzte ki a hazai védelmi és biztonsági rendszer szabályozásának korszerűsítését, rendszerszintű megújítását, rugalmas alkalmazhatóságának megteremtését. Azáltal, hogy a biztonság szerepe felértékelődött a mindennapjainkban, a reform szerepe és az általa kitűzött célok² megvalósulásának kérdése is megkérdőjelezhetetlen, jelentősége ma még talán nem is becsülhető meg kellőképpen.

A szabályozási újítások gyakorlatban való megvalósíthatóságának tapasztalatai még nem állnak rendelkezésre, ezért a gyakorló szakemberek mellett a tudományos élet képviselőinek a felelőssége, hogy a joganyagok elemzésével igazolják azok helyességét, vagy rámutassanak az esetleges ellentmondásokra, hiányosságokra.

A tudományos probléma megfogalmazása

A kutatás szempontjából három alapvető problémát fogalmaztam meg, amelyek mind a jogalkotói, mind a jogalkalmazói oldal számára gondot okozhatnak. Ezek az alábbiak:

1. A múlt század végétől eltelt évtizedekben Magyarországon és a nemzetközi környezetben számos alapvető jelentőségű változás történt, amely hazánk biztonsági környezetére hatást gyakorolt. Védelmi rendszerünk két alapvető és egymástól elválaszthatatlan eleme, a *különleges jogrend és a védelmi igazgatás szabályrendszere* követte ugyan a változásokat, de sok esetben megkésve, utólag vagy éppen túlzó mértékben, túl konkrét válaszokkal, illetve párhuzamos, ágazatközpontú vagy ad hoc szabályozási megoldásokkal reagált a jogalkotó, amelyek esetenként nehezítették a szabályozás gyakorlati alkalmazhatóságát.
2. Átalakuló és felgyorsult világunkban hazánk védelmi és biztonsági rendszerének is meg kell újulnia. A 2019-ben elindult védelmi és biztonsági szabályozási reform a rendszert korszerűbbé, a biztonsági környezet változásaihoz jobban alkalmazkodóvá kívánja tenni. A szabályozás változásainak gyakorlati alkalmazhatósága tekintetében azonban még nem állnak rendelkezésre tapasztalatok, így a változások esetleges hiányosságainak, negatív hatásainak feltárásához a tudományos kutatások nagy segítséget nyújthatnak.
3. Az elmúlt évtizedben egyre nagyobb jelentősége van, napjainkra pedig már kiemelt szerephez jutott a nemzeti ellenálló képesség problematikája. Hazánkban a reform következtében a tételes jogban is megjelent a nemzeti ellenálló képesség fogalma és fokozásának igénye, amely a védelem és biztonság területén alapvető fontosságú tényező.

² A reform céljai alatt a témában született mértékadó publikációkban, valamint a kilencedik Alaptörvénymódosítás és a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (Vbö.) indokolásában megjelenő, általam azonosított és rendszerezett célkitűzéseket értem.

Ebben a kérdéskörben az országos vagy regionális szintű, illetve egy egész ágazatot érintő ellenálló képesség mellett szükséges rámutatni a közösségek, települések szintjén jelentkező reziliencia szerepére is.³ Számos elméleti kutatás foglalkozik az ellenálló képesség különböző szinteken történő fokozásával, de ennek megítélésére, mérésére, specifikusan egy adott szintre vonatkozó – például települési szintű – fejlesztésére kevés tudományosan megalapozott és a gyakorlatban is hasznosítható módszer áll rendelkezésre. A fenti három tudományos probléma vonatkozásában további részproblémák határozhatók meg, melyek összefüggnek a három alapproblémával, kutatásuk szintén aktuális és időszerű.

A KUTATÁSI HIPOTÉZISEK ÉS CÉLOK ISMERTETÉSE

A fenti tudományos problémákkal kapcsolatban előkutatást folytattam a hazai és külföldi tudományos irodalmakban, jogforrásokban, egyéb joganyagokban, melyek alapján az alábbi kutatási hipotéziseket állítottam fel.

Kutatási hipotézisek

1. Feltételezem, hogy az alkotmányozó rendszerszintű szemléletmóddal, átfogó módon határozta meg az alkotmányos reform cél- és eszközrendszerét, és az új szabályozási megoldások, valamint az egyes megváltozott rendelkezések vonatkozásában is megvalósulnak a reform célkitűzései. Feltételezem továbbá, hogy a hazai különleges jogrendi szabályrendszer rendszerváltozástól bekövetkezett változásai, a változások iránya, valamint a közvetlenül a reformot megelőzően hatályban volt különleges jogrendi szabályozás jellemzői nehezítették a szabályrendszer alkalmazhatóságát, a rendkívüli helyzetek hatékony, gyors kezelését, és szükségessé tették a szabályrendszer rendszerszintű megújítását.
2. Feltételezem, hogy a Vbö.⁴ alapvető rendelkezései, új szabályozási megoldásai, kiemelten az összehangolt védelmi tevékenység szabályrendszere vonatkozásában megvalósul az összkormányzati megközelítés és a reform célkitűzései. Feltételezem továbbá, hogy a jogalkotó a normál jogrendi válságkezelés hatékonyságának növelése érdekében az ágazati válságkezelés tekintetében megteremtette az összkormányzati koordináció lehetőségét, valamint az alkotmányos és a törvényi szintű szabályozásban biztosította az azonnali reagálás lehetőségét.

³ Értekezésemben a nemzeti ellenálló képesség és a reziliencia kifejezéseket szinonimaként használom.

⁴ 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról (Vbö.).

3. Feltételezem, hogy a rendszerváltozástól 2022-ig a hazai védelmi igazgatás fejlődése során szervezet- és feladatrendszere egyre kimunkáltabbá vált és bővült, a komplexitás irányába mozdult el, azonban a szabályrendszer gyengeségei, hiányosságai szükségessé tették annak megreformálását. Feltételezem továbbá, hogy a védelmi és biztonsági igazgatás (VBI) hatályos szabályozásában a védelmi és biztonsági reform által bevezetett új szabályozási megoldásokat, valamint a szervezeti felépítésre, a működésre, a feladatok rendszerére vonatkozó rendelkezéseket a jogalkotó összkormányzati megközelítéssel, ágazatokon átívelő jelleggel határozta meg, azonban a korábbi hiányosságok, gyengeségek megszüntetése és a reform céljainak megvalósulása nem teljesült maradéktalanul.
4. Feltételezem, hogy a védelmi és biztonsági reform egyik legfontosabb újításaként a nemzeti ellenálló képesség rendszerére és fokozására irányuló szabályrendszer Vbö-ben történt meghatározásával a jogalkotó a nemzeti szintű reziliencia erősítését kívánja elérni, amelyet a VBI feladatrendszerében tart megvalósíthatónak, és amelynek szerves részét képezi a települési ellenálló képesség kialakítása és növelése. Feltételezem továbbá, hogy a megvalósítás hatékonyságát növelné az általam ajánlott, a települések kitettséget és védettségét mérő módszer, amely egyben a reziliencia-szint azonosítását is szolgálhatja.

A felmerülő kérdések megválaszolása érdekében a hipotézisek felállítását után meghatároztam a kutatási célokat.

Kutatási célok

1. Vizsgálom a védelmi és biztonsági reform alapvető állomásait, főbb jellemzőit, a reform mögött meghúzódó elvi megfontolásokat, továbbá meghatározom az alkotmányos reform cél- és eszközrendszerét. Elemzem a hazai különleges jogrend alaprendeltetését, jellemzőit, valamint szabályrendszerének a rendszerváltozástól a reform következtében kialakult hatályos szabályozásig bekövetkezett változásait, a változások folyamatát, irányát, kiváltó okait. Vizsgálom továbbá a közvetlenül a jelenlegi szabályozást megelőzően hatályban volt különleges jogrendi szabályrendszer alkalmazhatóságát, valamint összehasonlító elemzéssel a hatályos szabályozás változásait. Mindezt annak érdekében, hogy feltárjam és azonosítsam a főbb okokat, jellemzőket, amelyek nehezíthették vagy akadályozhatták a rendkívüli helyzetekkel szembeni hatékony és gyors fellépést, és a védelmi és biztonsági reformot szükségessé tették. Továbbá, hogy igazoljam a reform elvi megfontolásainak, célkitűzéseinek megvalósulását az új szabályozási

megoldások és a konkrét rendelkezések tekintetében, illetve, hogy javaslatot tegyek az esetlegesen felmerülő hiányosságok, ellentmondások kiküszöbölésére.

2. Vizsgálom a Vbő. legfontosabb jellemzőit, a szabályozása mögött meghúzódó elvi megfontolásokat, meghatározom cél- és eszközrendszerét. Elemzem a Vbő. alapvető rendelkezéseit, szabályozási megoldásait, kiemelten az összehangolt védelmi tevékenységre (ÖVT) vonatkozó szabályozást, valamint a normál jogrendi válságkezelés hatékonyságát növelő szabályrendszert az összkormányzati koordináció, valamint az azonnali reagálás lehetőségének megteremtése szempontjából. Mindezt annak érdekében, hogy igazoljam a reform elvi megfontolásainak, célkitűzéseinek megvalósulását a Vbő. szabályozási megoldásai és konkrét rendelkezései, továbbá a normál jogrendi válságkezelés hatékonyságát növelő szabályrendszer tekintetében, valamint azzal a céllal, hogy javaslatot tegyek az esetlegesen felmerülő hiányosságok, ellentmondások kiküszöbölésére.
3. Vizsgálom a rendszerváltozástól 2022-ig a hazai védelmi igazgatás rendszerének fejlődését, a szabályozásában bekövetkezett változások irányát, tendenciáit. Céloom, hogy azonosítsam a szabályrendszerének azokat a jellemzőit, hiányosságait, amelyek szükségessé tették annak megreformálását. Vizsgálom továbbá, hogy a VBI rendszerében a reform által kimunkált új szabályozási megoldások esetében, valamint a szervezeti kialakítására, működésére, feladatrendszerére vonatkozó egyes hatályos rendelkezések vonatkozásában érvényesül-e az átfogó megközelítés, az ágazatokon átívelő jelleg, megvalósulnak-e a reform célkitűzései. Mindezt annak érdekében, hogy javaslatot tegyek az esetlegesen felmerülő hiányosságok, ellentmondások kiküszöbölésére.
4. Vizsgálom a reziliencia jelentését védelmi szempontú megközelítésben, valamint a nemzeti ellenálló képesség rendszerére és erősítésére vonatkozó hatályos hazai törvényi szabályrendszert. Vizsgálom továbbá a VBI szereplőinek az ellenálló képesség megalapozásához kapcsolható feladatait. Elemzem a települési szintű reziliencia fogalmát, a nemzeti ellenálló képességgel való összefüggéseit és a települések védelmi és biztonsági események, különösen katasztrófák elleni rezilienciája növelésének lehetőségeit, köztük a kitérttség és a védettség meghatározásának szerepét a védelem- és biztonságszavatolásban. Mindezt annak érdekében, hogy módszertani javaslatot tegyek egy, a települések kitérttségét és védettségét, egyben a rendkívüli eseményekkel szembeni reziliencia szintjét mérő új módszerre, amelynek alapul vételével a nemzeti ellenálló képesség szintje is meghatározható.

A fenti kutatási célok elérése és a hipotézisek igazolása vagy elvetése érdekében a következő kutatási módszereket alkalmaztam:

A kutatási módszerek ismertetése

A kutatási kérdések megválaszolása, a hipotézisek igazolása vagy elvetése, valamint a célkitűzések megvalósítása érdekében ún. *kevert kutatási módszert* alkalmaztam. Egyrészt az összefüggések feltárását célzó relációs stratégia, másrészt a leíró stratégia módszerével dolgoztam. A téma természetéből adódóan a fő kutatási módszerem a jogforrás- és dokumentumelemzés, valamint az azokban foglaltak összefüggéseinek feltárása volt, melynek során *az elágazásos kutatás módszerét alkalmaztam*.

A reform által bevezetett új szabályrendszert *összehasonlító elemzéssel* vizsgáltam egy *általán kialakított speciális szempontrendszer* mentén. A különböző joganyagok értelmező elemzéséből levont következtetéseket logikai úton, többnyire *az indukció módszerével* hoztam meg. A végkövetkeztetések kialakításánál figyelembe vettem továbbá a védelmi és biztonsági igazgatásban dolgozó, valamint a jogalkotásban és a jogalkalmazásban tevékenykedő kollégáim tapasztalatait és a témával kapcsolatos konferenciákon elhangzottakat is. A kutatás folyamán tanulmányoztam a téma elektronikus és nyomtatott irodalmát, a vonatkozó jogforrásokat és jogszabályértelmezéseket. Néhány esetben ugyanannak a joganyagnak a vizsgálatát és értékelését végeztem el, de különböző relációban. Törekedtem az „egy forrás nem forrás” elvének betartására, a kiválasztott forrásanyagok forráskritikával való feldolgozására, valamint a kohézió megtartására. A kutatást és annak eredményeit összefoglaló értekezésben az alábbi fejezeteket alakítottam ki:

1. FEJEZET

A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI REFORM, VALAMINT ANNAK HATÁSA A HAZAI KÜLÖNLEGES JOGRENDI SZABÁLYOZÁSRA

Ebben a fejezetben bemutatom a védelmi és biztonsági szabályozási reform alapvető állomásait, főbb jellemzőit, a reform mögött meghúzódó elvi megfontolásokat, továbbá meghatározom az alkotmányos reform cél- és eszközrendszerét. Vizsgálom a reform újításait, szabályozási megoldásait a célok megvalósulása szempontjából. Bemutatom a hazai különleges jogrend alaprendeltetését, jellemzőit, valamint a szabályozásban a rendszerváltozástól 2022-ig bekövetkezett változások folyamatát, és vizsgálom a közvetlenül a reformot megelőzően hatályban volt különleges jogrendi szabályozás alkalmazhatóságát abból a célból, hogy feltárjam, milyen tényezők, jellemzők tették szükségessé a szabályozás rendszerszintű megújítását. Ezt követően összehasonlító elemzéssel feltárom a szabályrendszer változásait, és vizsgálom az egyes rendelkezések tekintetében az alkotmányos reform céljainak megvalósulását.

A védelmi és biztonsági reform szükségszerűségét vizsgálva megállapítható, hogy a szakmában teljes volt az egyetértés abban, hogy szükséges az ágazati alapon megosztott, sokszor inkább konkuráló, mint együttműködő védelmi és biztonsági rendszer reformja. A szakmai megfontolások mellett a kormányzatok részéről is egyre erőteljesebb igény mutatkozott egy olyan rendszer kialakítása iránt, amely rugalmasabb, és az egyes rendkívüli helyzetek gyors, hatékony kezeléséhez megnövekedett mozgásteret, nagyobb beavatkozási lehetőséget biztosít. A múlt század vége óta bekövetkezett világszintű folyamatok mellett az előző évtized konkrét eseményei, jelenségei egyre inkább fokozták a reform időszerűségét, amely 2019 második felében kezdődött meg, és amelynek a koronavírus-világjárvány 2020 tavaszán történt magyarországi megjelenése, valamint a járványkezelés hazai tapasztalatai további lendületet adtak.

Részkövetkeztetések

A több lépcsőben megvalósuló *védelmi és biztonsági szabályozási reformmal* a jogalkotó egy összehangolt, összkormányzati koordinációt és együttműködést megvalósítani képes védelmi és biztonsági rendszer alapjait kívánta lerakni. A reform első állomásaként került sor az Alaptörvény kilencedik módosításával a *különleges jogrendi alkotmányos szabályrendszer megújítására*. Az alkotmányozó által bevezetett új szabályozási megoldások a reform fő

célkitűzéseinek, tehát a hatékonyság fokozásának, valamint a korszerűsítésnek, a biztonsági környezet dinamikus változásaihoz való jobb alkalmazkodóképességnek a megteremtését szolgálják. Az elemzéseim azt mutatják, hogy a célokat és a célok elérését szolgáló szabályozási megoldásokat (eszközöket) a jogalkotó rendszerszintű szemléletmóddal határozta meg.

A különleges jogrend **alaprendeltetése**, hogy az állam, a társadalom legfontosabb értékeit fenyegető helyzetekben, illetve ezek veszélye esetén – előre meghatározott alkotmányos és törvényi keretek között – átmenetileg lehetőséget biztosítson az előállt rendkívüli helyzetek gyors és hatékony kezelésére a normál jogrendtől eltérő, rendkívüli eszközrendszerrel, amennyiben a normál jogrendi szabályozás erre nem elegendő.

A közvetlenül a reformot megelőzően hatályban volt különleges jogrendi szabályozás alkalmazhatóságát a koronavírus-világjárvány kezelése során szerzett tapasztalatok alapján megvizsgálva kiemelhető, hogy négy kérdéskörben – a veszélyhelyzet kihirdethetősége, a rendeletek időbeli hatálya és meghosszabbítása, a bevezethető rendkívüli intézkedések köre, jellege, a kormányzati koordináció – merültek fel alkotmányos aggályok a veszélyhelyzetre vonatkozó rendelkezések alkalmazhatóságával összefüggésben, amelyek megnehezítették a Kormány számára a járványkezelést.

A szabályozás alkalmazhatóságát az elméleti kritikák alapján elemezve kijelenthetjük, hogy egyrészt alkotmányos szinten a szabályrendszer túlszabályozottsága, bonyolultsága – ezzel összefüggésben a válságkezelési struktúra és mechanizmus alkalmazhatósága –, a statikus, kazuisztikus jelleg, egyes esetekben az idejétmúlt megfogalmazások, valamint a hatékony és gyors válságkezelés megkezdését hátráltató tényező akadályát képezhette a hatékony válságkezelésnek. Másrészt az Alaptörvény szintje alatti alacsonyabb szintű szabályozást vizsgálva az akadályozó tényezők közé sorolhatók a részletszabályozás megosztottsága, a szükségállapottal és a terrorveszélyhelyzettel összefüggő szabályozási hiányosságok, valamint a rendkívüli intézkedések jogszabálytervezeteinek hiányosságai és a végrehajtást szolgáló szabályozás kidolgozatlansága, koherenciájának hiánya.

A hatályos alkotmányos szabályrendszer összehasonlító elemzéssel történt részletes vizsgálata alapján a különleges jogrendi esetkörök rendelkezései tekintetében megállapítottam, hogy a kihirdetést megalapozó tényállások általánosabb megfogalmazása lehetőséget biztosít a nem konvencionális fenyegetések, valamint a ma még ismeretlen helyzetek kezelésére is. Ezzel a vonatkozó rendelkezések megvalósítják a rugalmasabb alkalmazhatóság és végső soron a korszerűsítés célkitűzését. Ez alól kivételt jelent az Alaptörvény tizedik módosításával bevezetett változtatás, amely a veszélyhelyzet kihirdethetőségét megalapozó események körét

kibővítette egy túl konkrétan meghatározott, alapvetően honvédelmi típusú esetkörrel. A korábban kialakított, letisztult és általánosan megfogalmazott tényállásokat tartalmazó rendszer koherenciája ezzel megbomlott. A veszélyhelyzet és a szükségállapot vonatkozásában ki kell emelni, hogy az időkorlátot az alkotmányozó a minősített időszak tartamához kötötte, egységesen 30 napban határozta meg. Ezzel a megoldással megvalósul az átláthatóság (egyszerűsítés, egységesítés), végső soron a hatékonyság fokozásának célja.

A különleges jogrendi esetkörökre vonatkozó közös szabályok elemzése alapján fontos változás, hogy a köztársasági elnöknek az Országgyűlés akadályoztatása esetén fennálló helyettesítési jogkörét az alkotmányozó kiterjesztette a veszélyhelyzet esetkörére is, ezzel megvalósítva az átláthatóság (egységesítés), végső soron a hatékonyság fokozása célkitűzését, azonban a háborús helyzet kinyilvánításának kérdéskörét nem tisztázta a jogalkotó, ezáltal hiányosság is megfigyelhető a szabályozásban.

Az *átmeneti időszaki szabálykeret* alkotmányos szintű rendelkezéseivel a jogalkotó egy új jogintézményt hozott létre, amely a hadiállapot vagy a szükségállapot kihirdetésének kezdeményezését követően ezen két minősített időszak parlamenti kihirdetéséig, de maximum 60 napig, normál jogrendi működés mellett biztosít a Kormány számára megnövekedett mozgásteret a honvédelmi vagy rendészeti típusú rendkívüli helyzettel szembeni azonnali fellépésre.

A különleges jogrend törvényi szabályozásának összehasonlító elemzése alapján megállapítható, hogy a bevezethető rendkívüli intézkedésekre vonatkozó korábbi megosztott, ágazati szinten rögzített, túl konkrét és részletes, esetenként átfedéseket tartalmazó szabályozást a jogalkotó bevonta a Vbö. ágazatokon átívelő ernyője alá. A Vbö. nyitott szabályozási megoldással, átfogó szabályozási tárgykörök meghatározásával megvalósította az átláthatóság (egyszerűsítés), a megnövekedett kormányzati mozgástér, a rugalmasabb alkalmazhatóság, végső soron a korszerűsítés és a hatékonyság fokozásának célkitűzését. A megnövekedett kormányzati mozgástér ellensúlyozására széleskörű garanciarendszert épített be a szabályozásba.

2. FEJEZET

A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGEK ÖSSZEHANGOLÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY ÉS AZ ÖSSZEHANGOLT VÉDELMI TEVÉKENYSÉG ELEMZŐ BEMUTATÁSA, VALAMINT A NORMÁL JOGRENDI VÁLSÁGKEZELÉS HATÉKONYSÁGÁT NÖVELŐ SZABÁLYRENDSZER VIZSGÁLATA

Ebben a fejezetben bemutatom a Vbö. lényegi ismérveit, szabályrendszere kialakításának legfőbb célkitűzéseit, valamint az azok megvalósítására szolgáló szabályozási megoldásokat, újításokat (cél- és eszközrendszerét). Vizsgálom továbbá a Vbö. alapvető rendelkezéseit, újításait a célok megvalósulása szempontjából. Ezt követően elemzem az összehangolt védelmi tevékenység (ÖVT) alaprendeltetését, legfontosabb jellemzőit, kapcsolódását az ágazati válságkezelés szabályozásához, továbbá a normál jogrendi válságkezelés hatékonyságát növelő, azonnali reagálás lehetőségét biztosító szabályrendszert. Ennek keretében vizsgálom a honvédelmi válsághelyzet, az egészségügyi válsághelyzet és a bevándorlás okozta válsághelyzet alapvető szabályait, és ezek ÖVT-hez való kapcsolódását. Továbbá az azonnali reagálás lehetőségének biztosítását az átmeneti időszak, a váratlan támadás elhárítása és a kiterjedt káresemény szabályozásán keresztül elemzem.

A védelmi és biztonsági reform folyamatának bemutatása során megállapítottam, hogy a Vbö. a reform egyik alapját képező, ágazatokon átívelő keretjogszabály, amely ernyőt von a védelem és biztonság területe fölé. A reform második lépcsőjében került sor annak kihirdetésére, mellyel a jogalkotói cél az Alaptörvény kilencedik módosításával elindult szemléletváltást követve, annak szellemiségével összhangban, az átfogó megközelítés és az összkormányzati szemlélet mentén a hatékony válságkezelés megteremtése és ezáltal a biztonság megerősítése volt.

Részkövetkeztetések

A Vbö. az átfogó szemléletet megvalósító, ágazatokon átívelő, komplex keretjogszabály. A jogalkotó összkormányzati megközelítéssel, átfogó módon dolgozta ki annak szabályozási megoldásait, amelyek a normál jogrendi válságkezelés, valamint a különleges jogrendi működés hatékonyságának növelését szolgálják.

A Vbö. alapvető rendelkezéseinek vizsgálata alapján megállapítottam, hogy azok megvalósították az átfogó megközelítést és az átláthatóság (egységesítés) célkitűzését, azonban

a védelmi és biztonsági szervezetekre és kötelezettségekre, valamint a védelem- és biztonságsszavatolás alapjaira vonatkozó rendelkezésekben megfigyelhetők bizonyos ellentmondások.

A Vbő. által bevezetett új jogintézmény, az **ÖVT** szabályrendszerének kidolgozásával a jogalkotó átfogó megközelítéssel az összkormányzati koordináció és együttműködés intézményesített kereteit teremtette meg. Az ÖVT a normál és a különleges jogrendi működés közötti határvonalat hidalja át, és a fokozatosság elvének megfelelően egy „összekötő kapocs” szerepét tölti be. Normál jogrendi működés mellett valósul meg, azonban tartalmát tekintve a különleges jogrend egyes elemeit foglalja magába. Megnövekedett mozgásteret biztosít a Kormány számára a hatékony válságkezeléshez azokban az esetekben, amikor az ágazati működés kevésnek bizonyul, viszont a különleges jogrend bevezetése elkerülhető.

Az ÖVT-re vonatkozó rendelkezések vizsgálata alapján megállapítottam, hogy azok egy kivétellel a Vbő. valamennyi célkitűzését megvalósítják, és végső soron a normál jogrendi válságkezelés hatékonyságának növelését szolgálják, azonban a szabályozás korrekcióra és továbbfejlesztésre szorul. Az összkormányzati koordináció ellátására jogosult, ad hoc módon kijelölt miniszter vagy szerv helyett indokolt lenne ezt a hatáskört is a Védelmi Igazgatási Hivatalhoz (VIH) telepíteni – tekintettel annak alaprendeltetésére –, továbbá célszerűnek mutatkozik kidolgozni az ÖVT elrendelésének szakmai szempontrendszerét valamennyi védelmi és biztonsági eseménytípushoz kötötten az ÖVT végrehajtására szolgáló szabályozásban.

Az **összkormányzati koordináció lehetősége** megteremtésének célzatát a honvédelmi, az egészségügyi, valamint a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzeteken keresztül vizsgálva és elemelve ezek ÖVT-vel való kapcsolódását, megállapítható, hogy az első kettő biztosítja az összkormányzati koordináció megteremtésének lehetőségét, de a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet nem. Indokolt lenne ez utóbbi esetében is biztosítani a lehetőséget, továbbá célszerűnek mutatkozik a szabályozás továbbfejlesztése.

Az **azonnali reagálás célzatának** vizsgálata során megállapítottam, hogy a vonatkozó szabályrendszer normál jogrendi működés mellett biztosítja ezt a lehetőséget. Váratlan támadás esetén törvényi szinten, már a hadiállapot/szükségállapot kihirdetésének kezdeményezését megelőzően is, míg honvédelmi és rendészeti típusú rendkívüli helyzetekben alkotmányos szinten az átmeneti időszak szabálykeret rendelkezései a hadiállapot/szükségállapot kihirdetésének kezdeményezését követően teszik lehetővé a Kormány számára az azonnali fellépést. Katasztrófavédelmi típusú védelmi és biztonsági esemény esetén ezt a lehetőséget

ágazati törvény (Kat.2.⁵) biztosítja a BM OKF főigazgató számára. A kiterjedt káreseményre vonatkozó szabályozás kapcsán azonban indokolt a rendelkezések felülvizsgálata.

3. FEJEZET

A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI REFORM HATÁSA A VÉDELMI IGAZGATÁS RENDSZERÉRE

Ebben a fejezetben a hazai védelmi igazgatás rendszerváltozást követően bekövetkezett fejlődését, a szabályozásában végbement változások irányát, tendenciáit elemzem, továbbá összehasonlító elemzéssel vizsgálom a VBI hatályos szabályozását, a reform által kimunkált új szabályozási megoldásokat, valamint a szervezeti kialakítására, működésére, feladatrendszerére vonatkozó konkrét rendelkezéseket a reform mögött meghúzódó elvi megfontolások és a célok megvalósulása szempontjából. Bemutatom a védelmi igazgatási rendszer kialakulásának előzményeit, majd annak fejlődését három időintervallumra bontva vizsgálom, a honvédelmi rendszerrel való kapcsolódás, a jogszabályokban való megjelenés, a szervezeti kialakítás, a feladat- és hatáskörök, a központi koordináció, a változások főbb okai és tendenciái szempontjából. Mindezt annak érdekében, hogy a hatályos szabályozás alapján létrejött védelmi és biztonsági igazgatási rendszer jelenlegi helyzetét mélyrehatóbban vizsgálhassam, és annak alaposabb megértése érdekében feltárjam a reformot szükségessé tevő tényezőket és problémákat.

Részkövetkeztetések

A védelmi igazgatás fejlődési szakaszait és jogszabályi háttérét vizsgálva megállapítható, hogy az a honvédelem rendszerében alakult ki, a honvédelem egyik alrendszerének tekintették. A rendszerváltozást követően a szervezet- és feladatrendszere folyamatosan bővült, szabályozása kiszélesedett. Az ezredfordulót követően a védelmi igazgatás kétpilléres szerkezetűvé vált, majd egyre inkább elmozdult a komplexitás irányába. Számos tényező azonban – így a honvédelmi túlsúly, a szabályozás megosztott, két ágazathoz (honvédelem, katasztrófavédelem) kötődő jellege és az összkormányzati koordináció hiánya – ellentmondott a védelmi igazgatás ágazatokon átívelő jellegű funkciójának, ami szükségessé tette a vonatkozó szabályrendszer megreformálását.

A VBI-re vonatkozó hatályos szabályrendszer összehasonlító jogforrási elemzése alapján megállapítottam, hogy a jogalkotó a korábbi párhuzamos, fragmentált, ágazatközpontú

⁵ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.

szemléletű szabályozást megszüntette, és az alapvető szabályokat egy helyen, egy önálló fejezetben rögzítette a Vbö-ben. Ennek megfelelően a VBI fogalmát ágazatokon átívelő módon határozta meg, továbbá korábbi hiányt pótolva meghatározta törvényi szinten a VBI rendeltetését is. Ezen túl, a VBI rendszerét egy központi szinten elhelyezkedő szerv, a VIH létrehozásával egészítette ki, mellyel a jogalkotó megteremtette az ágazati – honvédelmi, katasztrófavédelmi – vonatkozású kormányzati koordináció mellett az ágazatokon átívelő összkormányzati koordináció megvalósulásának szervezeti feltételeit.

A VBI szervezetrendszerére vonatkozó szabályozás vizsgálata alapján megállapítottam, hogy a VIH létrehozásán kívül jelentős változások nem történtek. A *VIH-re vonatkozó szabályozás* elemzése alapján látható, hogy a Vbö. erre vonatkozóan keretszabályokat nem tartalmaz, azokat alacsonyabb szintű jogforrások rögzítik. Az alacsonyabb szintű szabályozás rendelkezéseit elemezve megállapítható, hogy a VIH állandó jelleggel, meghatározott szervezeti struktúrában működik, és a központi államigazgatás szervezetrendszerében került felállításra. A VIH a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter irányítása alatt álló – és nem közvetlenül a Kormány irányítása mellett működő – szervként került létrehozásra, ezért annak a Kormány irányítása mellett, ágazatok felett történő elhelyezésére, továbbá a NEK⁶ kialakítására, működésére javaslatot fogalmaztam meg. A *védelmi bizottságok* összetételében alapvető jelentőségű változások nem történtek, hiszen azokat már a reformot megelőzően is a komplexitás, a valamennyi válságtípus kezelésére való képesség jellemezte.

Az irányítás kérdéskörét megvizsgálva megállapítható, hogy a *TVB felett gyakorolt irányítási jogkör* szabályozásában előremutató változást hozott a reform, amely alapján a Kormány ezt a jogkörét a VBI központi szerve útján gyakorolja, az ágazati védekezési és felkészülési feladatok kivételével.

Igen jelentős változás, hogy a védelmi bizottságok és azok elnökei között a *hatáskörgyakorlást és ezáltal a döntési jogkör megoszlását* a jogalkotó a korábbiaktól eltérően a bizottságok akadályoztatásának feltételéhez köti. A vonatkozó szabályozás azonban hiányos, számos fontos kérdés tisztázása nem történt meg, emellett nem szolgálja az operativitás célkitűzését sem, ezért megoldási javaslatot fogalmaztam meg a kérdéskörre vonatkozóan. Kiterjesztettem a javaslatot a polgármester és a települési önkormányzat képviselő-testülete közötti feladat- és hatáskör megoszlásra is.

Az *ellenőrzési jogkörre* vonatkozó rendelkezéseket elemezve megállapítottam, hogy a központi szintű ellenőrzésre vonatkozó szabályozás változása következtében, azzal, hogy ezt a

⁶ Nemzeti Eseménykezelő Központ.

jogkört a VIH jogosult gyakorolni, megszűnt a korábbi honvédelmi túlsúly, és tovább erősödött az ágazatokon túlnyúló jelleg. Megállapítottam továbbá, hogy egy másik fontos jogkör, a **felügyeleti jogkör gyakorlásának** kérdése a hatályos rendelkezések közül hiányzik, ennek pótlására javalatot tettem.

Kiemelhető **a védelmi bizottságok működésével** kapcsolatosan az az előremutató változás is, amely alapján a vonatkozó rendelkezések a korábbiaktól eltérően nem ágazathoz kötöttek, hanem átfogó megközelítéssel, a védelem és biztonság területéhez kapcsolva jelennek meg. Egyes esetekben azonban – például pénzügyi vonatkozásban, a titkári kinevezés tekintetében – továbbra is megmaradt a honvédelemhez kötöttség, nem valósult meg az átfogó, ágazatokon átívelő jelleg.

Pozitív változásként értékelhető **a védelmi bizottságok elnökei döntéseinek támogatására** vonatkozó rendelkezések kibővítése, amelyek az összkormányzati megközelítés érvényesítésével az elnöki döntéshozatal szakmai megalapozottságának erősítésére és az együttműködés kiszélesítésére, hatékonyságának növelésére szolgálnak.

A **VBI feladatrendszerének** elemzése alapján megállapítottam, hogy a jogalkotó a Vbő-ben átfogó megközelítéssel, keretjelleggel, alapvetően koordinációs feladatokat telepített a központi szervhez, a **VIH-hez**. **A védelmi bizottságok és a polgármester** esetében a Vbő. egységesen, feladataikat két csoportra, felkészülési és válságkezelési feladatokra bontottan határozta meg. Feladataikat vizsgálva összességében megállapítható, hogy a jogalkotó – különösen területi szinten – egy bonyolult, átláthatatlan, ugyanakkor hiányosságokat mutató rendszert hozott létre. Ezáltal az átfogó megközelítés, az ágazatokon átívelő jellegű keretszabályozás megteremtése nem történt meg teljeskörűen.

Fontos kiemelni, hogy a **polgári védelmi, valamint a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségre** vonatkozó szabályozásban jelentős változást hozott a Vbő. azzal, hogy a HVB elnöke is jogosulttá vált az ideiglenes polgári védelmi szolgálat azonnali teljesítésének elrendelésére. A gazdasági és anyagi szolgáltatás igénybevételével kapcsolatban azonban a törvényalkotó az elrendelés jogát nem telepítette az elnökhöz.

A védelmi bizottságok és a polgármester tekintetében megállapítottam, hogy a Vbő-ben alapvető célként megjelenő nemzeti ellenálló képesség, továbbá a biztonságtudatosság erősítésével összefüggő, valamint a közelmúlt eseményeihez – migrációs válság, világjárvány, szomszédos országban fennálló háború következtében az országot érintő menekülthullám – kapcsolódó feladatok (egy kivétellel) nem jelennek meg a szabályozásban.

4. FEJEZET

A NEMZETI ELLENÁLLÓ KÉPESSÉG ERŐSÍTÉSE A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI IGAZGATÁS FELADATRENDSZERÉBEN

A nemzeti ellenálló képesség kérdésköre több szálon is kapcsolódik a korábbiakban általam vizsgált témákhoz. Egyrészt a védelmi és biztonsági reform következtében elsőként jelent meg a hazai tételes jogban a nemzeti ellenálló képességgel kapcsolatos szabályrendszer, amely a reform legfontosabb újításai közé sorolható. Másrészt a nemzeti ellenálló képesség szorosan kapcsolódik a VBI rendszeréhez, hiszen a kialakításával, fejlesztésével kapcsolatos feladatok a VBI feladatrendszerében jelennek meg.

Ebben a fejezetben vizsgálom a reziliencia fogalmát, jelentését védelmi szempontú megközelítésben, valamint a nemzeti ellenálló képesség rendszerére és erősítésére vonatkozó hatályos hazai törvényi szabályozást. Vizsgálom továbbá a VBI szereplőinek az ellenálló képesség megalapozásához kapcsolható feladatait. Elemzem a települési szintű reziliencia fogalmát, a nemzeti ellenálló képességgel való összefüggéseit, ezt követően *javaslatot teszek egy adott terület kitettségi faktorainak és egyben a védettségi szintjének felmérését szolgáló módszerre*, amely segítséget nyújthat a védelmi bizottságok és a polgármesterek védelmi tervező munkájához. Korábbi kutatásokra alapozva meghatározom a veszélyek elleni védelem érdekében végzendő konkrét települési feladatokat, és azt, hogy melyek lehetnek a veszélyekkel szembeni kitettséget növelő vagy csökkentő faktorok, továbbá ezek hogyan mérhetők. Mindezt annak érdekében, hogy a települési védelmi szint indexálására egy olyan mérőmódszert adjak, amely hozzájárulhat a települési reziliencia növeléséhez. Ezen túl, ez a módszer megfelelő korrekciókkal alkalmas lehet a nemzeti ellenálló képesség szintjének meghatározására is.

Részkövetkeztetések

A nemzeti ellenálló képesség rendszerére és fejlesztésére vonatkozó, Vbö-ben rögzített szabályozás legfőbb jellemzője a horizontális és vertikális értelemben vett **komplexitás, amely ösztársadalmi megközelítést tükröz**, és amelyben megjelennek a NATO reziliencia követelményei. A jogalkotó a vonatkozó rendelkezésekkel a komplex biztonsági környezetet veszélyeztető tényezőkre hatékonyan reagáló képességrendszer alapjait rakta le, megvalósítva a társadalom felkészültségének és biztonságtudatosságának erősítése, végső soron a normál jogrendi válságkezelés és a különleges jogrendi működés hatékonyságának növelése célkitűzését.

A szabályrendszert megvizsgálva megállapítható, hogy a reziliencia fejlesztésére vonatkozó konkrét feladat a VBI szereplői közül csak a központi szerv esetében került rögzítésre, ezért szükség van a szabályozás továbbfejlesztésére. A VBI feladatrendszerét vizsgálva azonban megállapítottam, hogy a VBI szereplőihez rendelt feladatok között megtalálhatók azok a felkészülési feladatok, amelyek lehetőséget nyújtanak a nemzeti ellenálló képesség megalapozásához a VBI minden szintjén, tehát területi, helyi és települési szinten egyaránt.

Megállapítható továbbá, hogy a biztonsági környezet változásai következtében az államok csak akkor tudnak megfelelő választ adni, és megfelelő védelmet nyújtani a lakosságnak, ha mind nemzeti, mind makro- és mikroközösségi szinten ehhez igazítják a védelmi és biztonsági rendszereiket, és kialakítják a veszélyekkel szembeni rezilienciát. A nemzetközi szervezetek és az államok esetében is egyre hangsúlyosabb a nemzeti ellenálló képesség szintjének növelésére irányuló törekvés, melynek keretében mindinkább erősödik a polgári felkészültség jelentősége. Megállapítottam, hogy a nemzeti ellenálló képesség fejlesztésében a települési önkormányzatoknak és ezáltal a települési szintű reziliencia erősítésének kiemelt szerepe lehet. Ebből adódóan a nemzeti ellenálló képesség szerves részének tekinthető a települések ellenálló képessége.

Egy általam kiválasztott vegyi jellegű katasztrófavédelemben keresztül elemezve a következményeket és a végzendő feladatokat, megállapítottam, hogy a települési szintű reziliencia fontos kritériuma, hogy minden feltétel, erő, eszköz rendelkezésre álljon a megelőzés, a védekezés és a helyreállítás feladataihoz. Fontos kiemelni, hogy a megfelelő reziliencia-szint kialakításához a kockázatok elemzésén kívül szükség van az adott terület kitettségi mutatóinak és az azokból adódó védettségi szintnek az ismeretére is, melynek azonosítására azonban nem áll rendelkezésre semmilyen módszer és mérőszámok sem. Ebből adódóan *kidolgoztam egy védettségmérési módszert*. Ennek keretében azonosítottam a várható veszélyeket, az azokhoz kapcsolódó lehetséges hatásokat, majd az ellenük való védekezés főbb feladatait. Ezekből logikai úton meghatároztam a kitettségi faktorokat, majd az azok jellemzéséül szolgáló attribútumokat kérdések formájába öntve. Az ezekre adott válaszok adják a települési védettség mutatóit. Ezzel a módszerrel kiszámolható a település katasztrófavédelmi védettségi indexe, amelyből már meghatározható a település kitettségi indexe is. Megállapítható, hogy a település védettsége fordítottan arányos a kitettségével. A VBI szereplői mindezek segítségével egzaktabb képet kaphatnak az illetékességi területük helyzetéről, és

hatékonyabbá válhat a döntéshozatal védelmi kérdésekben a védelmi munka mindhárom időszakában, de főként a jövőre vonatkozó szabályozás kialakítása és a fejlesztések területén.

Az általam kidolgozott védettségmérési módszer segítségével a nemzeti ellenálló képesség feladatellátási területeivel kapcsolatban meghatározható az egyes területek védettségi szintje és azok kitettsége, amely alapján megállapítható azok reziliencia szintje. Az egyes feladatellátási területek esetében külön-külön meghatározott reziliencia-szintek összességéből pedig ***végül meghatározható a nemzeti ellenálló képesség szintje.***

Figyelemmel arra, hogy a védelmi és biztonsági szféra reformja érdekében kialakított új szabályrendszer gyakorlati megvalósulásának értékeléséhez a kutatásaim lezárásakor még nem állt rendelkezésre elegendő tapasztalat és adat, ezért az ebben a fejezetben lefolytatott kutatás egyik eredményét az jelentheti, hogy tudományosan megalapozott, innovatív javaslatokat tesz a gyakorlati védelmi munkához.

ÖSSZEGZÉS

Összegzett következtetések

Az első fejezetben a védelmi és biztonsági reformot és annak a hazai különleges jogrendi szabályozásra gyakorolt hatását vizsgálva megállapítható, hogy a reform egy korszerűbb és hatékonyabb, a biztonsági környezet változásaihoz jobban alkalmazkodni képes, összehangolt védelmi és biztonsági rendszer alapjait kívánta megteremteni. A reform *komplexitását* mutatja, hogy a változások horizontálisan és vertikálisan is kiterjednek a védelem és biztonság területének teljes spektrumára. A különleges jogrendre vonatkozó szabályozás megújításának szükségességét számos tényező indokolta. A reformot közvetlenül megelőzően a vonatkozó szabályrendszer számos olyan jellemzővel, hiányossággal rendelkezett, amelyek bonyolulttá, rugalmatlanná, egyes esetekben idejét múlttá tették azt, és ezáltal nehezítették annak alkalmazhatóságát, amely akadályát képezhette a hatékony és gyors válságkezelésnek.

A megújult *alkotmányos szabályozás* összehasonlító elemzése alapján megállapítható, hogy a kitűzött célok és az azok megvalósítására kidolgozott szabályozási megoldások tekintetében megfigyelhető a rendszerszintű szemléletmód. Az új szabályozási megoldások rendszerszintű változásokat hoztak, megvalósítva az alkotmányos reform célkitűzéseit. Az egyes konkrét alkotmányos rendelkezések változásait vizsgálva kiemelhető, hogy alapvetően megvalósulnak a reform céljai, azonban egyes esetekben – a veszélyhelyzet és a szükségállapot meghosszabbítása, a háborús helyzet kinyilvánításának kérdésköre esetében – hiányosságok, ellentmondások figyelhetők meg. Fontos kiemelni a veszélyhelyzettel kapcsolatosan *az Alaptörvény tizedik módosításával bevezetett változtatást*, amely a kilencedik Alaptörvénymódosítással kialakított, általánosan megfogalmazott, letisztult tényállásokat tartalmazó szabályozás koherenciáját megbontva és ezáltal a végrehajtásra szolgáló normarendszer kialakítását megnehezítve ellentmond az alkotmányos reform célkitűzéseinek. A különleges jogrendre vonatkozó *törvényi szabályozással* összefüggésben megállapítható, hogy a bevezethető rendkívüli intézkedésekre vonatkozó rendelkezések, valamint az állami szereplők részére meghatározott különleges jogrendi felkészülés keretszabályai tekintetében érvényesül az összkormányzati megközelítés, a jogalkotó bevonta a Vbő. ágazatokon átívelő ernyője alá a vonatkozó rendelkezéseket.

A fentiek alapján a fejezet szempontjából a felállított hipotézisem alapvetően igazolást nyert, mert a jogalkotó rendszerszintű és összkormányzati szemléletmóddal, átfogó módon alakította ki a vonatkozó szabályozást, megvalósítva a reform célkitűzéseit, valamint beigazolódott, hogy a közvetlenül a reformot megelőzően hatályban lévő szabályrendszer

bonyolult és rugalmatlan volt, már nem felelt meg a hatékony és gyors válságkezelés követelményeinek. Ugyanakkor egyes konkrét rendelkezések esetében hiányosságok, ellentmondások figyelhetők meg, melyek kiküszöbölésére javaslatokat tettem.

A második fejezetben a *Vbő.* alapvető rendelkezéseit, legfontosabb új szabályozási megoldásait, kiemelten az összehangolt védelmi tevékenység (**ÖVT**) szabályrendszerét, valamint a normál jogrendi válságkezelés hatékonyságát növelő szabályrendszert vizsgáltam. Arra a megállapításra jutottam, hogy a *Vbő.* ágazatokon átívelő keretjogszabályként érvényesíti az összkormányzati megközelítést, komplex módon ernyőt képez a védelmi és biztonsági szabályozás felett, valamint az általa bevezetett új szabályozási megoldások a reform célkitűzéseinek megvalósítását szolgálják. **Alapvető rendelkezéseivel** összefüggésben kimutatható az átfogó megközelítés, valamint a reform céljainak megvalósulása, azonban a védelmi és biztonsági szervezetekre, a kötelezettségekre, valamint a védelem- és biztonságsvavatolás alapjaira vonatkozó rendelkezésekben megfigyelhetők ellentmondások, amelyek feloldására javaslatokat fogalmaztam meg.

Az ÖVT-re vonatkozó szabályozást elemezve megállapítható, hogy ez az új szabályozási megoldás az összkormányzati koordináció és együttműködés intézményesített leképeződése normál jogrendi működés mellett. Hidat képezve a normál és a különleges jogrendi működés között, megvalósítja a reform valamennyi célkitűzését. Indokolt lenne azonban az összkormányzati koordináció ellátásának jogosulja vonatkozásában a szabályozás felülvizsgálata, valamint az ÖVT elrendelésével kapcsolatos szabályozás végrehajtási szintű továbbfejlesztése.

Az összkormányzati koordináció lehetősége megteremtésének célzatát elemezve megállapítottam, hogy a vizsgált szabályozásokban nem biztosított teljeskörűen az összkormányzati fellépés lehetősége, a háromból két ágazati válságtípus mutat kapcsolódást az ÖVT-vel. Célszerűnek mutatkozik ez a hiányosság megszüntetése, továbbá az ÖTV-hez való kapcsolódást megalapozó rendelkezések egyértelműbbé tételével a szabályozás továbbfejlesztése, illetve a továbbfejlesztett szabályrendszernek valamennyi törvényben rögzített ágazati üzemzavar, valamint válság- és veszélyhelyzetre történő kiterjesztése. **Az azonnali reagálás célzatát** elemezve megállapítható, hogy a vizsgált rendelkezések normál jogrendi működés mellett biztosítják az azonnali fellépés lehetőségét. Honvédelmi és rendészeti típusú rendkívüli helyzetekben a Kormány számára, míg katasztrófavédelmi típusú védelmi és biztonsági esemény esetén a BM OKF főigazgató számára. Indokolt lenne azonban a kiterjedt káreseményre vonatkozó szabályozás esetében annak módosítása, továbbfejlesztése.

A fentiekben leírtak alapján a fejezet kutatási témájával kapcsolatban felállított hipotézisem igazolást nyert, mert a Vbö. alapvető rendelkezései, új szabályozási megoldásai, kiemelten az összehangolt védelmi tevékenység szabályrendszere vonatkozásában megvalósul az összkormányzati megközelítés és a reform célkitűzései. Továbbá, a jogalkotó a normál jogrendi válságkezelés hatékonyságának növelése érdekében az ágazati válságkezelés tekintetében megteremtette az összkormányzati koordináció lehetőségét, valamint az alkotmányos és a törvényi szintű szabályozásban biztosította az azonnali reagálás lehetőségét. Egyes esetekben viszont a szabályozás korrekciót, továbbfejlesztést igényel.

A **harmadik fejezetben** a védelmi és biztonsági reform védelmi igazgatás rendszerére gyakorolt hatásainak összehasonlító jogforrási elemzése alapján arra a megállapításra jutottam, hogy az elmúlt évtizedekben a védelmi igazgatás szervezet- és feladatrendszere folyamatosan bővült, a vonatkozó szabályrendszer egyre kimunkáltabbá vált, kiszélesedett. A védelmi igazgatás kétpilléres szerkezetűvé vált, majd egyre inkább elmozdult a komplexitás irányába. A rendszer gyengeségei azonban, a megosztott, ágazati jegyeket mutató szabályozás, az ágazatközpontú szemléletből és a fragmentáltságból adódó számos ellentmondás, valamint a honvédelmi túlsúly és az összkormányzati koordináció hiánya szükségessé tették a szabályozás megreformálását a valamennyi válságtípus kezelésére való képesség megerősítése érdekében.

A reform VBI-vel összefüggő legjelentősebb újításai között kiemelhető, hogy a jogalkotó a VBI-re vonatkozó szabályrendszert keretjelleggel a Vbö-ben rögzítette. Ezáltal a VBI-nek, mint ágazatokon átívelő rendszernek a szabályozása is bekerült a Vbö. összkormányzati ernyője alá. Ezen túl, a törvényalkotó létrehozta a VBI központi szervét, a VIH-et, mellyel az ágazatokon átívelő összkormányzati koordináció megvalósulásának szervezeti feltételeit alapozta meg. A fentiekben ismertetett, valamint további új szabályozási megoldásokkal – a VBI fogalmának ágazatokon átívelő módon történt meghatározása, a VBI rendeltetésének törvényi szintű megállapítása – a törvényalkotó érvényesítette az összkormányzati megközelítést és megvalósította a reform célkitűzéseit.

A VBI szervezeti rendszerére, működésére, valamint az irányításra, vezetésre, illetékességre vonatkozó szabályrendszert, ezen belül a VIH-re vonatkozó rendelkezéseket elemezve megállapítható, hogy a jogalkotó a VIH-nek csupán a feladatrendszerét határozta meg a Vbö-ben keretjelleggel. A VIH-re vonatkozó alacsonyabb szintű szabályozás vizsgálata alapján kiemelést érdemel, hogy a reform a VBI központi szervét a központi államigazgatás szervezetrendszerében elhelyezkedő, állandó jelleggel és meghatározott szervezeti struktúrában, miniszteri irányítással működő szervként hozta létre.

Előremutató változásként értékelhető a Kormány TVB-k felett gyakorolt *irányítási jogkörének* – az ágazati vonatkozású feladatok kivételével – VIH-en keresztül történő gyakorlása, valamint a *központi szintű ellenőrzési jogkör* VIH-hez történt telepítése. Mindkét változás az összkormányzati megközelítés érvényesülése, amely erősíti a VBI ágazatokon átívelő jellegét. Pozitívumként emelhető ki az a változás is, amely alapján a *védelmi bizottságok működésére* vonatkozó rendelkezések összkormányzati megközelítéssel, ágazatokon átívelően, a védelem és biztonság területéhez kapcsolva jelennek meg, azonban egyes esetekben – például titkári kinevezés, pénzügyi vonatkozásban – továbbra is megmaradt a honvédelemhez kötöttség. Aggályosnak tekinthető a *védelmi bizottságok és azok elnökei közötti hatáskörgyakorlásnak és ezáltal a döntési jogkör megoszlásának* a szabályozása, továbbá a hatályos rendelkezések közül hiányzó *felügyeleti jogkör* gyakorlásának kérdése.

A VBI feladatrendszerének elemzése alapján megállapítható, hogy a jogalkotó a *VIH-hez* összkormányzati megközelítéssel ágazatokon átívelő jellegű feladatokat telepített, ugyanakkor nem követte a feladatoknak a VBI alacsonyabb szintjein egységesen kialakított csoportosítását. *A TVB-k esetében* a feladatok meghatározása sok esetben túl konkrét, részletes, ágazati jellegű. Az ágazatokon átívelő jellegű keretszabályozást nem sikerült teljeskörűen megvalósítani, ezáltal egy bonyolult, átláthatatlan rendszer jött létre. *A HVB-k* feladatai vonatkozásában többnyire sikerült az ágazatokon átívelő jellegű, valamennyi válságtípus kezelésére való képesség megteremtése, azonban a felkészülési feladatrendszerben, továbbá a Vbö. Vhr.1. vonatkozó rendelkezéseiben hiányosságok mutathatók ki. *A polgármester* feladatai a korábbi szabályozás átvételével, hiányosan kerültek meghatározásra, részben valósítva meg a feladatok összkormányzati megközelítéssel, ágazatokon átívelő jelleggel történő megállapítását.

A fejezet kutatási témájával kapcsolatban felállított hipotézisem igazolást nyert, mert bizonyítottam, hogy a hazai védelmi igazgatás szervezet- és feladatrendszere fejlődése során folyamatosan bővült és a komplexitás irányába mozdult el, azonban a szabályrendszer gyengeségei, hiányosságai szükségessé tették annak megreformálását. Igazoltam, hogy a VBI hatályos szabályozásában a reform által bevezetett új szabályozási megoldásokat és az egyes rendelkezéseket a jogalkotó alapvetően összkormányzati megközelítéssel, ágazatokon átívelő jelleggel határozta meg. Az összkormányzati megközelítés, a reform céljainak megvalósulása azonban nem teljesült maradéktalanul, ezért a feltárt hiányosságok, ellentmondások feloldására javaslatokat fogalmaztam meg.

A negyedik fejezetben a nemzeti ellenálló képességnek a védelmi és biztonsági igazgatás feladatrendszerében történő erősítését vizsgálva arra a megállapításra jutottam, hogy ezt a célt

jól alapozta meg a védelmi és biztonsági reform egyik kiemelkedően fontos újításaként a jogalkotó azzal, hogy a vonatkozó szabályrendszert keretjelleggel rögzítette a Vb-ben. Ezzel a kérdéskör szabályozása elsőként jelent meg a tételes jogban. A VBI feladatrendszerében elhelyezett komplex szabályozás tartalmazza a NATO reziliencia követelményeit, ösztársadalmi megközelítést tükrözve. A komplex biztonságfelfogásból adódóan a jogalkotó törekvése az állami-társadalmi immunrendszer erősítésével egy hatékonyan reagáló képességrendszer alapjainak a megteremtése volt, megvalósítva a reform célkitűzéseit. A szabályrendszer alapján a nemzeti ellenálló képesség erősítésével összefüggő kormányzati feladatellátás összehangolását a törvényalkotó a VBI rendszerében tartja megvalósíthatónak, azonban ezzel összefüggő konkrét feladatot csak a VIH-hez telepített. Mindemellett, a VBI szereplőinek feladatrendszerében azonosíthatók azok a felkészülési feladatok, amelyek biztosítják a cselekvési keretet a reziliencia feladatok ellátására a VBI minden szintjén.

Kutatásaim során azt is megállapítottam, hogy nemcsak nemzeti, hanem makro- és mikroközösségi szinten is elengedhetetlen a reziliencia erősítése, továbbá, hogy a nemzeti ellenálló képesség fejlesztésében meghatározó szerep juthat a települési önkormányzatoknak és ezáltal a települési szintű reziliencia erősítésének. Ebből adódóan a települések ellenálló képessége szerves részét képezi a nemzeti ellenálló képességnek. A települési szintű megfelelő reziliencia-szint kialakításához elengedhetetlen, hogy a kockázatok elemzésén kívül információkkal rendelkezünk az adott terület kitettségi faktorairól, azok jellemzőiről és az ezen tényezők alapján meghatározható védettségi szintről. Figyelemmel arra, hogy a fentiek azonosítására és mérésére nem áll rendelkezésre tudományosan megalapozott és a gyakorlatban alkalmazható megoldás, ***kialakítottam és az értekezésben részletesen bemutattam egy védettségmérési módszert***, mely segítségével szolgálhat a VBI szereplőinek a feladataik végrehajtásához, hozzájárulhat a védelmi kérdésekben történő döntéshozatal hatékonyságának erősítéséhez, valamint a vonatkozó szabályozás későbbi kialakítása és a jövőbeni fejlesztések területén is támpontként szolgálhat. Ezen túl, felhasználásával meghatározható a nemzeti ellenálló képesség feladatellátási területeire vonatkozó reziliencia-szint, amelyek összességéből végső soron a nemzeti ellenálló képesség szintje is megállapítható.

A fejezettel kapcsolatos hipotézisem igazolást nyert, mert bizonyítottam, hogy a reform egyik fontos célja a nemzeti ellenálló képesség erősítése, amely a VBI feladatrendszerében valósítható meg, és amelynek szerves részét képezi a települési ellenálló képesség kialakítása és növelése.

Új tudományos eredmények

1. A védelmi és biztonsági reform szabályrendszerének, cél- és eszközrendszerének összehasonlító jogforrási elemzéssel történt vizsgálata alapján **igazoltam**, hogy a jogalkotó az általam vizsgált területeken – a különleges jogrendi szabályozás, a Vbö. alapvető rendelkezései, legfontosabb újításai vonatkozásában – átfogó módon, rendszerszintű és összkormányzati megközelítéssel határozta meg a szabályrendszert, melynek figyelembevételével **elsőként tártam fel** az egyes konkrét rendelkezések hiányosságait, ellentmondásait, melyek kiküszöbölésére javaslatokat **fogalmaztam meg** a célok megvalósulásának elősegítése, a szabályozás korszerűsítése, valamint rugalmasabb és hatékonyabb alkalmazhatósága érdekében.
2. A normál jogrendi válságkezelés hatékonyabbá tételét szolgáló szabályrendszert – ide értve az összehangolt védelmi tevékenység szabályozását is – elemezve **igazoltam**, hogy az alapvetően biztosítja az összkormányzati fellépés és koordináció, valamint az azonnali reagálás lehetőségét, azonban az összehangolt védelmi tevékenység és az ágazati normál jogrendi válságkezelés kapcsolata nem minden esetben valósul meg. Ennek megfelelően **azonosítottam** az aggályos jogszabályi rendelkezéseket, amelyek módosítását, valamint a szabályozás továbbfejlesztését **javasoltam** a jogalkotást elősegítendő, egyes esetekben konkrét normaszöveg meghatározásával.
3. A védelmi és biztonsági igazgatásra vonatkozó hatályos szabályrendszer átfogó vizsgálata és összehasonlító jogforrási elemzése alapján bizonyítottam, hogy a hatályos szabályozás, bekerülve a Vbö. összkormányzati ernyője alá, alapvetően biztosítja a VBI ágazatokon átívelő jellegét, az összkormányzati megközelítés és a reform céljainak megvalósulását. A védelmi és biztonsági igazgatás különböző szintjeinek működésére és feladatrendszerére vonatkozó egyes rendelkezések azonban továbbfejlesztést igényelnek, melynek érdekében az általam feltárt hiányosságok, ellentmondások feloldása mellett a VIH miniszteriális szint felett történő elhelyezkedésére és a NEK kialakítására, működésére megoldási javaslatokat tettem.
4. A nemzeti ellenálló képesség hazai hatályos jogszabályi hátterének elemzése és generális vizsgálata során bizonyítottam, hogy a védelmi és biztonsági igazgatás szereplőinek kiemelt szerepe van a nemzeti ellenálló képesség megalapozásában és erősítésében, melynek szerves részét képezi a települések ellenálló képessége. Ezzel összefüggésben elsőként dolgoztam ki egy olyan, a település védettségi szintjének és kitettségének, egyben reziliencia-szintjének meghatározására szolgáló mérési módszert, amely a döntéshozók

számára hathatós segítséget nyújthat a védelmi és biztonsági feladatok ellátása során, és felhasználásával meghatározható a nemzeti ellenálló képesség szintje is.

Ajánlások és a kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

Az értekezés különböző részei hatékonyan használhatók a hazai védelmi és biztonsági rendszert bemutató egyetemi jegyzetek, oktatási segédletek összeállítása során. Továbbá a felsőoktatási intézményekben, kiemelten a jogi egyetemeken és a Nemzeti Közsolgálati Egyetem különböző karain az oktatásban, valamint a védelem- és biztonságsvetetésben érintett szervek, szervezetek képzési rendszerében.

A kutatásom során a VBI rendszerére, a különleges jogrendre, továbbá a normál jogrendi válságkezelésre vonatkozó hatályos szabályrendszer elemzése alapján levont következtetésem, javaslataim kiinduló pontként szolgálhatnak a jogalkotás számára a vonatkozó szabályozás további fejlesztései során.

A vizsgált védelmi és biztonsági szabályozási reform és ezzel összefüggésben a különleges jogrend és a VBI hatályos szabályrendszerének átfogó, mélyebb megértéséhez az egyes fejezetekben rendszerezetten kimunkált ismeretanyag segítséget jelenthet a védelem és biztonság területén jogalkalmazói tevékenységet végzők számára.

Hasznos lehet továbbá a védelmi és biztonsági tervezés során, valamint a fejlesztések meghatározásánál és a VBI szereplői számára is.

A SZERZŐ TÉMAKÖRI PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE

LÁSZLÓ Viktória (2024): A védelmi és biztonsági szabályozási reform hatásai a polgári védelmi kötelezettségre vonatkozó alapvető szabályozásra. *Polgári Védelmi Szemle*, 2024. (1788-2168): 16 Különszám, pp. 340-352.

LÁSZLÓ Viktória (2022): A különleges jogrend és a veszélyhelyzet intézménye Magyarországon - aktuális kérdések és a 2023-tól hatályba lépő szabályozás. *Polgári Védelmi Szemle*, 2022 DAREnet projekt különszám, pp. 201-215.

LÁSZLÓ Viktória – MUHORAY Árpád (2021): A veszélyhelyzeti szabályozás alkotmányos jogfejlődési tapasztalatainak értékelése. *Hadtudomány*, 2021(31E), pp. 146-161.

LÁSZLÓ Viktória (2021): *Különleges jogrend és a veszélyhelyzet intézménye Magyarországon – aktuális kérdések és a 2023-tól hatályba lépő szabályozás*. In: BODNÁR László – HEIZLER György szerk. (2021): *Konferenciakiadvány, Természeti Katasztrófák Csökkentésének Világnapja Nemzetközi Tudományos Konferencia*. Budapest: Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület, pp. 337-348.

LÁSZLÓ Viktória (2021): Examination of the constitutional regulation promulgated by the ninth amendment of the fundamental law, entering into force on July 1st, 2023. *Katonai Logisztika*, 2021. 29(1-2), pp. 174-192.

LÁSZLÓ Viktória (2021): A hatályos magyar szabályozás és a koronavírus-járvány első hulláma idején kihirdetett veszélyhelyzet során bevezetett kormányzati intézkedések vizsgálata. *Katonai Jogi és Hadijogi Szemle*, 2021(1), pp. 43-76.

LÁSZLÓ Viktória (2021): A honvédelmi törvény védelmi igazgatást érintő, 2020. január 1-jén hatályba lépett módosításai, különös tekintettel a védelmi bizottságokat érintő módosításokra. *Hadtudományi Szemle*, 2021. 14(1), pp. 155-172.

LÁSZLÓ Viktória (2020): *Az éghajlatváltozás hatásai elleni hazai védelem lehetőségei a területi, helyi szintű védelmi igazgatás szemszögéből*. In: HORNYACSEK Júlia szerk. (2020): *A környezetvédelem speciális kérdései*. Budapest: DAS könyvek, pp. 39-54.

LÁSZLÓ Viktória (2020): Előrejelzések 2050-ig a népességnövekedés és annak várható jövőbeni következményeiről. *Katonai Logisztika*, 2020(1-2), pp. 28-53.

LÁSZLÓ Viktória (2019): A hazai közlekedési rendszer védelmének, biztonságának fontossága a védelmi igazgatás szemszögéből. *Hadtudományi Szemle*, 2019. 12(4), pp. 123-139.

LÁSZLÓ Viktória (2019): A védelmi bizottságok lehetséges feladatai a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben. *Hadtudomány és a XXI. század '19*, pp. 156-178.

LÁSZLÓ Viktória (2018): Az Alaptörvény hatályba lépését követő és közvetlenül azt megelőző időszak különleges jogrend hazai szabályozásának összehasonlító elemzése. *Hadtudományi Szemle*, 2018. 11(4), pp. 366-385.

LÁSZLÓ Viktória (2018): A biztonságot veszélyeztető tényezők, azok hatásai és következményei napjainkban. *Szakmai Szemle*, 2018. 16(3), pp. 36-46.

A SZERZŐ SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZA

Általános és középiskolai tanulmányaim befejezését követően a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán 2003-ban állam- és jogtudományi doktori képesítést, majd 2006-ban európa-jogi szakjogász szakirányú szakképzettséget szereztem. A jogi szakvizsgát 2011-ben tettem le, valamint 2015-2016-ban a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karán pénzügyi tanulmányokat is folytattam.

A jogász diploma megszerzését követően gyakorló jogászként dolgoztam. 2005-től Debrecenben a Magyar Honvédség 5. Bocskai István Lövészdandár jogi és igazgatási főnökségén jogásztisztként, később, 2009-től jogi és igazgatási részlegvezetőként szolgáltam. Ezt követően, 2011-től a Fehérgyarmati Járási Ügyészségen ügyészségi fogalmazóként, majd alügyészként dolgoztam.

2017-től vagyok a Nemzeti Közsolgálati Egyetem munkatársa, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Honvédelmi Jogi és Igazgatási Tanszék, majd 2020-tól a Rendészettudományi Kar Katasztrófavédelmi Intézet tanársegédjeként.

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskolában tanulmányaimat 2017-ben kezdtem meg védelmi logisztika és védelemgazdaság kutatási területen.

Titkára vagyok a Magyar Hadtudományi Társaság Belügyi Szakosztályának, valamint tagja a Magyar Rendészettudományi Társaság Katasztrófavédelmi Tagozatának.

Részkutatásaimmal összefüggésben különböző lektorált folyóiratokban, tudományos tanulmánykötetekben publikáltam, valamint előadásaim konferenciakiadványokban is megjelentek. Kutatásaim során gyakorló jogászként szerzett tapasztalataimat felhasználva jogalkalmazói megközelítésben vizsgáltam a védelmi és biztonsági rendszer két, egymástól elválaszthatatlan elemére, a különleges jogrendre, valamint a védelmi és biztonsági igazgatásra vonatkozó szabályozást és azok változásait. Vizsgáltam a biztonságot veszélyeztető tényezőket, azok hatásait és a jövőbeni következményeket, továbbá az éghajlatváltozás hatásai elleni hazai védelem lehetőségeit a területi, helyi szintű védelmi igazgatás szemszögéből.

Kutatásaim kiterjedtek a védelmi igazgatás szabályrendszerének a honvédelmi törvény módosításával összefüggő, 2020. január 1-jén hatályba lépett változásainak elemzésére, valamint a védelmi bizottságoknak a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet során esetlegesen felmerülő feladatai vizsgálatára is.

Elvégeztem az Alaptörvény hatályba lépését követően és közvetlenül azt megelőzően hatályban volt különleges jogrendi szabályozás összehasonlító elemzését, továbbá vizsgáltam

a hatályos szabályrendszert és a bevezetett kormányzati intézkedéseket a koronavírus-járvány első hulláma idején kihirdetett veszélyhelyzet során.

A 2019-ben indult szabályozási reformnak a különleges jogrendre, illetve kiemelten a veszélyhelyzetre vonatkozó szabályozásra kifejtett hatásait témavezetőmmel, Dr. Muhoray Árpáddal közös cikkünkben, valamint önálló publikációkban is kutattam. Ezen túl vizsgáltam a védelmi és biztonsági szabályozási reform hatásait a polgári védelmi kötelezettségre vonatkozó alapvető szabályozás tekintetében is.

Összesen 33 publikációs pontot szereztem. Kutatásaim eredményeit konferenciákon és workshopokon is közzétettem.

A részkutatásaim eredményeként levont következtetéseimet, megállapításaimat, a rendszerezett ismeretanyagot az általam a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen oktatott tantárgyak tematikájába, valamint konzulensként a szakdolgozat- és diplomamunka-készítésekkel kapcsolatos munkámba is beépítettem.